

ROZMĚR SPOJENÍ A MILOSTI

Poté, co jsme rozjímalí nad "celibátem pro Království", budeme nyní uvažovat nad "manželstvím" - normálním povoláním. Bl. Jan Pavel II. nám pomáhá odhalit význam listu Efezanům 5,22-23, manželství jako svátost, "velké tajemství" a význam "lidského života". V TT 79, 6 říká: *Jestliže někdo zvolí manželství, musí ho zvolit přesně tak, jak bylo "od počátku" ustanoveno Stvořitelem, musí hledat hodnoty, které odpovídají Božímu plánu; na druhou stranu, když se někdo rozhodne pro čistotu pro Boží Království, musí hledat hodnoty vlastní tomu povolání. Jinými slovy, musí se chovat podle zvoleného povolání.*

1. LIST EFEZANŮM

Bl. Jan Pavel II. vychází při svých úvahách z textu sv. Pavla Efezanům 5,21-33

TT, 87,2... *Tak jako jsme předtím zkoumali různá slova Kristova, která měla na první pohled tentýž význam pro teologii těla, Kristus zdůrazňuje "počátky" (Mt, 19,4; Mk,10,6), lidské "srdce" v Kázání na Hoře (Mt,5,28), budoucí vzkříšení (Mt 22,30 ; Mk12,25; Lk20, 35-36). To, co obsahuje list Efezanům, je "korunou," skoro jako by to byla klíčová slova...proto když chce někdo vykládat tuto pasáž, musí to dělat ve světle toho, co nám Kristus řekl o lidském těle. Těmito slovy se nejen apeluje na "historického" člověka (na jeho srdce plné chuti), ale i z jedné strany na pohled "počátků" neboli původní nevinnosti a spravedlnosti, z druhé strany na eschatologický pohled vzkříšení těla, kdy se "lidé nežení ani nevžívají" (Lk 20,35). Vše, co je součástí teologického pohledu "vykoupení těla" (Řím 8,23).*

List Efezanům mluví o "Těle" odkazující se metaforicky na Tělo Kristovo, kterým je Církev, a konkrétně na lidské tělo muže a ženy určené k jednotě v manželství (Gn 2,24) "Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své ženě a ti dva budou jedním tělem." Významy se obracejí. Je to zcela zásadní pasáž pro tajemství Církve i pro svátostný charakter manželství.

TT 89,1 *"Být podřízeni sobě navzájem z úcty ke Kristu." Vzájemný vztah mezi manželem a manželkou musí odrážet vztah jednoho každého ke Kristu...uctívání svatosti...hluboké vědomí o tajemství Krista musí budovat základy vzájemných vztahů mezi snoubenci."*

TT 87,5 – **svátost** je "viditelným znamením". ...V tomto znamení a prostřednictvím tohoto znamení se sám Bůh dává člověku ve své transcendentní pravdě a ve své lásce. **Svátost je**

znamením milosti...aby se v něm uskutečnila na naplnila, dílo ustanovené Bohem dříve, než byl stvořen čas a trvajícím neustále ve věčnosti a plně povýšené.

TT 90,2 ...zatímco analogie použitá v listu Efezanům objasňuje tajemství vztahu Krista a Církve, ve stejné chvíli vyzdvihuje zásadní pravdu o manželství - totiž že manželství odpovídá povolání křesťanů *jen když odráží lásku, kterou Kristus - Ženich - dává Církvi - Nevěště, a Církev (stejně jako manželka "podřízená" a tudíž zcela darovaná) ji zkouší opětovat Kristu. To je láska, která přináší vykoupení a zachraňuje, láska, kterou Bůh miluje člověka od věčnosti v Kristu. "Před stvořením světa nás Bůh vyvolil prostřednictvím Krista, aby nás učinil svatými a bez vad před Otcovou Tváří"(Ef1,4).*

"Uctívání v Kristu/prostřednictvím Krista" vyplývá z prožité zkušenosti vykoupení ze sexuální přitažlivosti a touhy. Prostřednictvím neustálého obrácení postupně docházíme ke zkušenosti se zralým stupněm čistoty. Čistí muži a ženy vidí tajemství Krista, který se zjevuje v jejich tělech, cítí ho v srdcích. Rozumějí, že povolání k jednotě zapsané v jejich sexualitě je "velké tajemství," které prohlašuje jednotu Krista a Církve. Když žijeme tak, jak nás sv. Pavel vyzývá, abychom žili, chtíč je nemyslitelný. "Velké tajemství" sexuality nás naplňuje naopak hlubokým úžasem, uctívou bázní a zázrakem. Jinými slovy nás naplňuje úctou ke Kristu.

TT 90,5: "darování sebe sama," kdy se Kristus dává Otci s poslušností až k smrti na kříži má striktně ekleziologický charakter. "...Kristus tak miloval Církev, že pro ni obětoval život" (Ef 5,25). Tímto naprostým darem, který pramení z lásky, ustanovil Církev jako své tělo a neustále ji buduje a je její hlavou. Jako hlava je Spasitelem svého těla a zároveň jako Spasitel je i hlavou. Jako hlava je Spasitel Církve a také Ženich své Nevěsty.

TT 92,6 Jestliže list Efezanům říká, že "muž je hlavou ženy jako Kristus je hlavou Církve", znamená to, že manžel musí být *prvním, kdo slouží* 22, 25-26) Je to "posvátný řád" v lásce. Když si bl. Jan Pavel II. představuje Krista a Církev, "manžel je především *tím, kdo miluje* a manželka z druhé strany *tou, která je milována*."

Manželství jako prvořadá svátost

Bl. Jan Pavel II. píše: "*Toto tajemství, jakožto tajemství Božího plánu spásy pro lidstvo, je v jistém smyslu ústředním tématem a skutečností celého zjevení. A proto tedy nazývá manželství "prvořadou" svátostí (první v řadě, základní). Je to "nejstarší zjevení plánu Stvoření"* **TT 93**

Také Eucharistie je "snubní". Pokaždé, když ji slavíme, obnovuje se Kristův totální dar sebe sama na kříži za nás a my, jakožto jeho nevěsta, mu máme opětovat lásku a vděčnost. To "jedno tělo" jednoty muže a ženy představuje jednotu Krista a Církve už od "počátku". "Všechny svátosti nové smlouvy nalézají v jistém smyslu svůj předobraz v manželství," říká bl. Jan Pavel II. A proto je křest "snubní

koupelí” a Eucharistie je “svátost Ženicha a Nevěsty.” Když přijímáme tajemným způsobem Tělo Kristovo dovnitř toho našeho, stejně jako nevěsta, počínáme v nás nový život – život Duchu Sv. A tentýž Duch Sv. tvoří pouto mezi snoubenci ve svátosti manželství.

TT 93,1 *Spojení sv. Pavla jednoty “jednoho těla” a jednoty Krista a Církve “je nejdůležitějším bodem celého textu, v určitém smyslu jeho úhelným kamenem”.*

TT 91,8 *“Jednota Krista a církve a snubní jednota muže a ženy v manželství jsou tímto způsobem ozářeny zvláštním nadpřirozeným světlem. Veden tímto nadpřirozeným světlem sv. Pavel ukazuje bystré pochopení “svátostnosti” těla. TT 96,6; 19,4 “Tělo a jediné tělo je schopno zviditelnit to, co je neviditelné: duchovní a božské; bylo stvořeno, aby přeneslo do viditelné skutečnosti světa tajemství zrozené ve Věčnosti v Bohu, a proto je znamením tohoto Tajemství.”*

Jsme povoláni milovat tak, jako miluje Ježíš. To je nové přikázání, které nám Kristus dává, “milujte se navzájem tak, jako jsem já miloval vás.” (Jan 15,12) Jak nás miloval Kristus? “Toto je moje tělo... které se za vás vydává” (Lk 22,19). Člověk je nejvyšším výrazem božského daru, který se projevuje tím, že jsme Bohu podobní. On přesahuje znamení svým významem, snubním významem těla v tajemství původní nevinosti..

2. SVÁTOST A TAJEMSTVÍ

TT 95.4 Podobnost s láskou, která pojí manžele, je velmi znát v tomto úryvku. Izajáš říká:

*Tvým manželem je přece ten, jenž Tě učinil, jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele, nazývá se Bohem celé země.” (Iz 54,5) Pro zajímavost: vyznění italského překladu je trochu odlišné od českého a anglického, používá budoucí čas: Tvůj stvořitel se stane tvým snoubencem, jeho jméno je Pán všehomíra. Svatý Izraele tě zachrání, jeho jméno je Bůh celé země. *Il tuo creatore sarà il tuo sposo, il suo nome è Signore dell'universo. Il Santo d'Israele ti salverà, il suo nome è: il Dio di tutta la terra.*”(pozn. překl.)*

TT 97,5 : tak jako "první Adam" - člověk, muž a žena - jenž byl stvořen ve stavu původní nevinosti a povolán do stavu manželské jednoty (v tomto smyslu mluvíme o svátosti stvoření), byl znamením věčného tajemství, tak i “druhý Adam”, Kristus, který je sjednocen s církví prostřednictvím svátosti vykoupení neporušitelným poutem podobným neporušitelnému spojení manželů, je sám tím definitivním znamením věčného tajemství.

Proto, když mluvíme o uskutečnění věčného tajemství, mluvíme také o skutečnosti, která se sama stává viditelnou tím, že její znamení je viditelné.

TT 98.1:...Svätostnost manželství není jen *model a vzor/příklad* svátosti Církve (Krista a Církve), ale *ustavuje zásadní součást* nového dědictví, jehož předmětem je svátost vykoupení, čímž se církev zakotvuje/je usazena/zahnízdila se v Kristu. Ještě jednou se musíme vrátit ke Kristovým slovům v Mt 19, 3-9, kde Kristus odpovídá farizeům na otázku o manželství a jeho specifický charakter a *odvolává se jen a výhradně na jeho původní ustavení Stvořitelem "od počátků"*. ...*V tomto rozhovoru s farizeji (Mt 19) Kristus nejen potvrzuje existenci manželství ustanoveného Stvořitelem od "počátků", ale vysvětluje také, že je součástí nové svátostné "ekonomie", nového řádu "spasitelných znamení"*. Tento řád odvozuje svůj původ od svátosti vykoupení, přímo jako původní ekonomie vzešla ze svátosti stvoření; a skutečně, Kristus se omezuje na jedinou svátost, kterou bylo manželství ustanovené ve stavu původní spravedlnosti a nevinnosti člověka, stvořeného jako muž a žena "k obrazu Božímu".

3. SVÁTOST A VYKOUPENÍ TĚLA

Prostřednictvím milosti plynoucí ze svátostí manželé objevují, že mohou učinit zkušenost své vzájemné lásky jako něčeho krásného, uzdravujícího a zachraňujícího. Manželská láska se účastní nejen tajemství stvoření prostřednictvím tělesné plodnosti, ale i tajemství vykoupení. *Ef 5, 25-26: Kristus si zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil."*

TT 90.2 List Efezanům zjevuje základní pravdu řádu manželství, a sice že *manželství odpovídá křesťanskému povolání pouze když odráží/zrcadlí/bere v úvahu lásku, kterou dává Kristus - Ženich Církvi, své snoubence a kterou se Církev snaží opětovat Kristu. To je "láska, jež vykupuje a přináší spásu, láska, kterou byl člověk Bohem milován od věčnosti v Kristu"*. Zde můžeme vidět božský rozměr svátosti, dar Boží milosti zprostředkovaný/oznámený/sdílený manželstvím.

Milost Kristovy snubní lásky nám opět dává svatost, kterou zažil první manželský pár. Svatost není automatická, potřebujeme se v našich každodenních zkouškách a bojích neustále otevírat daru lásky Kristovy, stejně jako nevěsta, a dovolit mu, aby nás změnil. *Nikoli činit, ale nechat Boha, ať s námi činí.*

TT 102.2 :... přesně díky účasti na této spasitelné lásce Kristově je manželství potvrzeno a zároveň obnoveno jako svátost "od počátků" lidstva, což znamená jako svátost, v níž muž a žena, povolání k tomu stát se "jedním tělem", sdílení stvořitelskou lásku samotného Boha. Sdílejí ji oba jsouce stvoření k obrazu Božímu, jsou povoláni v síle tohoto obrazu k jedinečnému společenství/jednotě, a tato jednota je požehnána od počátku požehnáním plodnosti (Gen 1,28).

Láska (milost), že muž a žena se poznali “v počátcích” prostřednictvím svých těl, se stala předobrazem, v jistém smyslu předchutí lásky (milosti), kterou Kristus vylil do nitra do historie/jejich příběhu prostřednictvím jejich těl. Skutečně, láska, kterou první pár poznal na svých tělech, závisela v určitém smyslu na lásce, kterou Kristus obklopil svou Snoubenkou, Církev. Stvoření předjímá a připravuje nás na Vykoupení; jednost prvního Adama a Evy představuje a připravuje nás na spojení nového Adama a Evy, Krista a Církve.

Vtělení neznamená, že Bůh si to ve své mysli znova rozmyslel (viz KKC 280). *“od počátků Bůh myslel na slávu nového stvoření v Kristu.”*

Kristus mluví o manželství v Mt 19 jako o svátosti, v níž jednota muže a ženy v jednom těle je znamením jejich určení, aby byli jedno “v pravdě a lásce” jako adoptivní synové Kristovi, jako společenství osob k obrazu Trojice.

Trvá na nerozlučitelnosti, Kristus otevírá manželství ke spasitelnému zásahu Boha, který plyne od “vykoupení těla” a k jednotě v lásce. “Étos vykoupení” nám dovoluje rozumět důstojnosti lidského těla, tato důstojnost stojí na kořenech nerozlučitelnosti společenství manželů. Kristovy morální závěry od nerozlučitelnosti k rozvodu a novému manželství považovanému za smilstvo ukazují, že tato svátost představuje povzbuzení pro člověka, aby se vědomě účastnil vykoupení těla. Kristus dává za úkol muži a ženě chránit jejich vzájemnou úctu a jejich osobní důstojnost. Jakožto svátost Boží spasitelné moci manželství povzbuzuje člověka, aby vládl svému chťí, a jejím plodem je jednota a nerozlučnost.

TT 99.6 : *A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!”(Mt 19,4-6). Ve vztahu k “rozlukovému lístku” Kristus odpovídá “Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžíš dovolil propustit manželku. Od počátku to však nebylo. ... a vezme si jinou, cizoloží.” (Mt 19, 8-9) “a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží.”(Mt 5,32).*

TT 101.5: Ti, kdo se spojují jako manželé podle věčného Božího plánu tak, aby se stali v určitém smyslu “jedním tělem” jsou pak vedeni od svátosti k životu “podle Ducha”, aby tento život odpovídal “daru”, který obdrželi ve svátosti. Silou tohoto “daru” nás vede život “podle Ducha”, jsou schopni objevit zvláštní dar davaný zadarmo, který jsou povoláni sdílet. Tak jako “chťí” zatemňuje obzor vnitřního zraku a zbavuje srdce zářivého jasu touhy a očekávání, tak život “podle Ducha” (nebo milost ze svátosti manželství) dovolí muži a ženě objevit opravdovou svobodu daru spolu s vědomím manželského významu těla v jeho mužskosti a ženskosti.

Manželé jsou povoláni přizpůsobit svůj život a svou manželskou lásku vztahu Krista a Církve. Stvořena k obrazu Božímu je manželská láska nazvána zvláštním, plodným a tvořivým společenstvím osob. Tento původní význam je obnoven a prohlouben, když manželé spojují “lásku ke Kristu” ve “vykoupení těla.” List Efezským spojuje snubní a vykupitelský rozměr lásky, zakládajíc lásku jedinou. Ve svátosti manželství snubní a vykupitelská láska Krista

prostupuje život páru. Snubní význam těla v mužskosti a ženskosti je “novým stvořením”, které Kristus, jenž daruje sebe sama, vložil do své vykupitelské lásky.

Snubní význam těla se uskutečňuje ve významu vykoupení nejen v manželství nebo v čistotě pro království, ale také v utrpení, zrození a smrti. Manželství jako svátost zůstává živou a plodnou částí procesu spásy.

Otázky k zamyšlení

Co se říká o povaze Boha ve verších Iz 54,4-10, bohatých na obrazy manželství? A jak se to týká tebe?

Jak snubní význam těla přijímá vykupitelský význam těla?

Jak rozumíš pojmu “velké Tajemství”, na který se odvolává bl. Jan Pavel II.?

Jak náš Pán obnovuje manželské společenství se svou Snoubenkou ve slavení Eucharistie?

Která základní pravda o manželství je vysvětlena v listě Efezanům?

Když má nějaký manžel závislost na pornografii od dob dospívání, a jeho žena měla mnoho milostných dobrodružství, je naděje, že budou mít manželství, které opravdu odpovídá Kristově lásce k Církvi? Jak to bude možné?

Pohovořte si o koncepci Jana Pavla II. o manželství jako prvořadě svátosti.

Bibliografie: Jan Pavel II., “Jako muže a ženu je stvořil”.

Překlad: Saša Alžběta Tesaříková OFS